

INTERVIEW S GENERÁLMAJOREM JUDr. JIŘÍM KOMOROUSEM

INTERVIEW WITH MAJOR GENERAL JUDr. JIŘÍ KOMOROUS

TOMÁŠ KRATINA, BARBORA KUDLÁČKOVÁ, JANA POSOVÁ

National drug HQ Criminal Police and Investigation Service, Czech Republic

Vážení čtenáři odborného recenzovaného časopisu *Drugs & Forensics Bulletin* Národní protidrogové centrály, v současném XXVII. ročníku časopisu, které se nese v duchu oslav 30 let výročí založení Národní protidrogové centrály, Vám přinášíme rozhovor se zakladatelem útvaru, který vzpomínal nejen na nesnadné začátky vzniku, ale také se zamýšlel nad současnou situací v oblasti návykových látek a zároveň přiblížil svoji nynější náročnou práci u Ochranné služby Policie České republiky.

Co pro Vás představuje Národní protidrogová centrála?

Národní protidrogová centrála představuje kus mého služebního života a zásadní projekt mé policejní práce, kterou jsem vykonával před Ochrannou službou. Bylo to 18 let života věnovaných výstavbě útvaru, který vznikl vlastně úplně, jak se říká, na „zelené louce,“ což bylo specifikum Národní protidrogové centrály. Mohu konstatovat, že se jedná o jedno z nejzásadnějších období mého služebního života až do Ochranné služby.

Vzpomněl byste na začátky jednotky? Jak tehdy vypadala drogová scéna a jak se během vašeho působení v čele Národní protidrogové centrály vyvíjela?

Vůbec se nedá srovnat současný stav a „kvalita“ protivníka Národní protidrogové centrály dnes se stavem, kdy roku 1991 došlo k jejímu vzniku. Založení bych charakterizoval složením tří útvarů, respektive vybraných kolegů z útvarů

Federální kriminální policie – tehdejšího protinarkotického oddělení Správy hl.m. Prahy (dnešní KŘP Praha) a ještě z některých příslušníků tehdejších federálních útvarů. Ty počátky byly klasické pervitinové laboratoře, tzv. „varny“, nicméně roku 1993 dosáhla prudce se měnící a rozvíjející se drogová scéna v České republice své vrcholné dynamiky. V předemtné době se přes naše území otevřela severní balkánská cesta a s ní velmi silný fenomén gangů etnických Albánců, zejména tedy kosovských Albánců, dále ruskojazyčný organizovaný zločin a dovoz syntetických drog ze skandinávských zemí. Ten boom byl tehdy neuvěřitelný, vzhledem k absolutnímu otevření hranic vznikly naprosto bezproblémově (drogové) cesty a zločinecké organizace zavedly dumpingové ceny. K explozivnímu nárůstu také dopomohl celkový přístup a podcenění drogové problematiky a toxikomanie. Samozřejmě došlo velmi brzy ke zvýšení toxikomanie a problémového užívání návykových látek. V té době jsme také zaznamenali první pokus o tovární výrobu

návykových látek, jednalo se o známý případ v Jirčanech, kde docházelo k první nelegální výrobě extáze na našem území. Víím, že dnes už to zas není tak výjimečné, když sleduji současné výsledky Národní protidrogové centrály. Velký a významný rozdíl také představují vietnamské organizované skupiny, zde je třeba říci, že tato uskupení teprve začala vznikat. Vietnamská uskupení se začala etablovat v oblasti související s pěstováním rostlin konopí, které v předlistopadové době přecházelo z pěstování konopí různě na políčkách nebo doma v květináčích, když to řeknu velice zjednodušeně. Hydroponní pěstování do té doby na našem území prakticky neexistovalo a teprve začínalo a právě o uvedenou oblast se začínaly zajímat vietnamské zločinecké skupiny.

Vzpomínáte často na Jiřího Vacka?

Jirka Vacek byl nejen duchovní ale opravdu faktický spolutvůrce a zároveň nejzásadnější postavou, která stála při vzniku Protidrogové brigády Federálního policejního sboru. Zásadní byl nejen svým osobním příběhem, kdy on si prošel tím drogovým peklem a měl právě motivaci proti drogám bojovat, ale také svými osobními zkušenostmi, které získal zejména ve Spolkové republice Německo a spoluprací se západoevropskými bezpečnostními strukturami. Byl duchovním tahounem myšlenky, aby na našem území vznikla centralizovaná a specializovaná jednotka, která se bude komplexně věnovat boji proti drogové pandemii.

Při svém odchodu z pozice ředitele NPC jste za hlavní důvod označil délku vykonávání nesmírně náročné a vyčerpávající funkce velitele. Co pro Vás bylo v tomto ohledu nejnáročnější? A je podle Vás práce specialistů na úseku drog v něčem specifická?

Náročnost funkce v pozici ředitele byla enormní oproti současné době, kdy Národní protidrogová

centrála je naprosto stabilizovaná, respektovaná a ctěná součástí celého policejního sboru. V té době skoro polovina úsilí, vedle budování Národní protidrogové centrály a posunování nejen sil a prostředků vpřed, spočívala ve velmi náročné a vyčerpávající neustále tvrdé diskusi s velmi silnou pro-drogovou komunitou v České republice, která byla poměrně značně zastoupena některými novináři i některými politiky. Tedy člověk je musel stále dokola přesvědčovat o nebezpečí komplexně celé drogové scény. Čili například nejen o dopadu na sekundární obecnou kriminalitu, ale také na zdraví a potenciál naší nastupující populace. Vzpomínám si, že se tehdy používaly proti útvaru i dost neférové prostředky z řad našich odpůrců, a to bylo opravdu vyčerpávající.

Práce policistů na úseku drog určitě specifická je, protože klade nesmírné nároky na multioborové teoretické znalosti, byť třebaže laické, například z oblasti zdravotnictví, vlivu drog na chování pachatelů, protože policisté se potýkají s osobami pod vlivem návykových látek. Co není také nezanedbatelné, že příslušníci Národní protidrogové centrály, ale i policisté problematiky toxikologie, či obecně policisté Policie České republiky, se denně setkávají s tou odvrácenou stránkou žití a bytí, kdy drogy totálně zdevastují lidskou bytost a mrtvých vlivem předávkování návykovými látkami také není málo. To je na psychiku policistů pracujících v předmětné problematice velmi náročné a vyčerpávající.

Jak vnímáte snahy o legalizaci návykových látek ve světě a u nás? A v čem podle Vás tkví v tomto trendu největší hrozba?

Jsem celoživotně přesvědčeným odpůrcem tohoto trendu. Podle mého názoru legalizace návykových látek nic zásadního neřeší. Já uvedenou věc vždycky dávám v příkladu na alkoholismu, jako na jednom z druhu závislostí na povolené návykové látce. Pokud máme napří-

Obr. 1 – Fotografie genmjr. JUDr. Jiřího Komorouse z vlastního archivu

Obr. 2 – Fotografie genmjr. JUDr. Jiřího Komorouše z vlastního archivu

klad problém s alkoholem za volantem, tak ho určitě nevyřešíme tak, že zlegalizujeme a umožníme konzumaci alkoholu při řízení motorových vozidel. Nehledě na to, že moje celoživotní zkušenost s důsledky užívání drog na jejich uživatelích je jednoznačně negativní. Není přece rozdíl v konečném dopadu, zda člověk užije drogu, která je legální nebo nelegální. Jakákoliv regulace nebo potlačení represe by znamenala ústup a vyvolání devastujících účinků pro celou společnost. Jako další bod bych uvedl, že jsem přesvědčen, že pokud by se určitý legalizační krok učinil, tak v dlouhodobém horizontu by přinesl zásadní změnu a následně přijaté represivní kroky by musely být několikanásobně tvrdší, aby vyrovnaly situaci zpět k normálu, protože by nebylo už jiné cesty, jak toxikomanie řešit. Nehledě také na to, že zastánci legalizaci zapomínají, jaké obrovské finanční náklady by

byly spojené s následnou léčbou závislostí, detoxem a dalšími zdravotnickými náklady. Pořád argumentují, kolik stojí represe, ale zapomínají, kolik stojí právě léčba závislostí, případně substituční programy. Je třeba také říci, že toxikomanie nemá přímý vliv jen na lidi, kteří návykové látky užívají, ale i na nejbližší komunitu – na rodinu, na pracoviště, atd., potažmo na celou společnost.

Angažoval jste se v primární prevenci a práci s mládeží, stále Vás tato oblast zajímá? A co je podle Vás v protidrogové prevenci nejdůležitější?

Prevence a práce s mládeží mne nyní zajímá z pozice pozorovatele, protože má funkce ředitele Ochranné služby je natolik časově náročná, že mi už naprosto neumožňuje se v této oblasti osobně angažovat. Za druhé se domnívám, že

v této oblasti by se měli primárně angažovat ti příslušníci, kteří se v ní aktuálně pohybují na plný úvazek. Z těchto důvodů je to pro mne (pozitivně) uzavřená kapitola, ale ne v tom smyslu, že by mne protidrogová prevence nezajímala.

Osobně jsem vždy prosazoval princip vyváženosti, to znamená snahu o zmírnění drogového problému ve státě nebo ve společnosti. Protidrogová prevence musí být vždy složená ze dvou paritně zastoupených hlavních pilířů. Jsou jimi primární prevence na prvním místě a represe na druhém místě. Oblast substituční léčby vnímám až jako doplňkovou, protože jimi se neřeší příčiny, ale až důsledky. Platí přitom, že čím více se provádí prevence, tím méně se musí provádět represe.

Jste znám svým vztahem k tradicím, rituálům, symbolice, co pro Vás představují?

Já se domnívám, že se jedná o jednu z historicky ověřitelných a ověřených věcí, že každý útvar, každá jednotka potřebuje, jak říkám *esprit de corps*,

tedy mít svého ducha. A to samozřejmě začíná tím, že muži a ženy sloužící na specializovaných útvech nebo obecně v ozbrojených silách se s ním ztotožní. Jako první a viditelný je právě znak dané jednotky nebo jeho zástava, či unikátní rituály. Pro mě osobně je určitým zadostiučiněním, že jsem byl v první polovině 90. let za zavedení symboliky a tradic u Národní protidrogové centrály z určitých stran napadán a někteří novináři takové věci zesměšňovali. Dnes, když se podíváme do celého policejního sboru a do armády, tak je to naprosto běžný a zavedený institut ve všech jednotkách. Hlavně se nevymýšlelo nic nového, když se podíváme na naše západoevropské partnery, tak u nich to bylo odjakživa, včetně třeba i útvarové hymny nebo motta, například Green Berets.

V čem vidíte hlavní smysl boje s drogovou kriminalitou a závislostí? A jaká cesta je podle Vás nejúčinnější?

V podstatě jsme se již tohoto tématu dotkli v předchozích otázkách, ale je to ochrana, respektive

Obr. 3 – Fotografie genmj. JUDr. Jiřího Komorouse z vlastního archivu

podpora zdravé společnosti, zdravého způsobu života a normálního žití. Zažil jsem opravdu řádově stovky osobních tragédií bez rozdílu postavení sociálního i funkčního, kdy droga u jednoho člověka v rodině dokázala vše rozvrátit.

Již osm let stojíte v čele Ochranné služby, v této pozici jste byl také povýšen do generálské hodnosti, prosím, představte nám Váš útvar. Co Vás na této práci nejvíce těší?

Služba na Ochranné službě byl popravdě takový můj druhý policejní sen, který se mi splnil. Je to nesmírně náročná práce v útvaru, který čítá více jak tisíc příslušníků a občanských zaměstnanců s naprosto širokou škálou specializací, od osobních ochránců, řidičů ochránců, objektových ochránců, operativy, přes laboratoře, psody, pyrotechniky až po spojaře a IT pracovníky. Ta komplexnost útvaru je skutečně tak široká, že zpočátku, při mém nástupu, mi, jak se říká, spadla brada. Současně máte nezměrnou zodpovědnost za osoby, kdy ručíte nejen za vrcholné instituty a osoby našeho demokratického státu, ale také za desítky strategických objektů, včetně zahraničních ambasad. Tu samou zodpovědnost cítíte při zajišťování ochrany během stovek zahraničních delegací, které do naší republiky zamíří v rámci oficiálních kontaktů, kdy ručíte za hlavy státníků a delegací, které jste do té doby viděl například jen na televizní obrazovce nebo jste si o nich někde přečetl. Pochopitelně je naším primárním cílem, aby nedošlo k žádné mimořádné události, přičemž v dnešním složitém světě jsou ty bezpečnostní rizika a hrozby na denním pořádku.

Nejvíce mne na mé práci těší ten pocit, že Ochranná služba je skutečně útvarem, který chrání a stráží nejdůležitější instituce a osoby našeho demokratického státu.

Nikdy nevynecháte účast na slavnostních ceremoniálech u příležitosti významných dnů NPC, čehož si nesmírně vážíme, sledu-

jete také dění u tohoto útvaru a čtete náš odborný časopis *Drugs & Forensics Bulletin NPC*? Jak se Vám líbí jeho proměna?

Samozřejmě, že Národní protidrogovou centrálu sleduji asi tak, jako otec sleduje své dospělé dítě, tak z této pozice, ke které bych se přirovnal, útvar sleduji a musím říci, že mě naplňuje velkou radostí. Obdobně příkladem jako v rodině, kdy rodič věnoval náležitou péči svým dospívajícím dětem a ta se mu vrací. S nadšením pozoruji personální, kvalitativní a kvalifikační růst Národní protidrogové centrály. Bulletin čtu a řekl bych, že je to takový nejviditelnější, samozřejmě vedle policejních úspěchů, důkaz profesionalizace a toho, jak celý útvar ve všech aspektech vzrostl.

Děkujeme Vám, vážený pane generále, za čas, který jste věnoval rozhovoru a přejeme Vám a Ochranné službě mnoho úspěchů.

Rozhovor provedli kpt. Ing. Tomáš Kratina a kpt. Mgr. Jana Posová, otázky formulovala a připravila kpt. Mgr. Barbora Kudláčková.

Konflikt zájmů/Conflict of Interest:

Autoři prohlašují, že v souvislosti s tímto článkem jsou bez konfliktu zájmů.

Corresponding author:

kpt. Ing. Tomáš Kratina,

e-mail: tomas.kratina@pcr.cz

Policejní prezidium ČR, poštovní přihrádka 62/NPC, 170 89